

„Õhk on lihtsalt õhk,” vastas Mary. „Sa tahad öelda, et see on külm.”

„Ma ei taha öelda, et see on külm. Ma tahan öelda, et see on ähvardav!” nähvas Laura.

Nad läksid läbi tuulekoja tagasi kööki.

Mamma tõstis pilgu papa sokilt, mida ta parasjagu nõelus. „Te olite nii vähest aega õues, tüdrukud,” ütles ta. „Te peaksite saama nii palju värsket õhku kui võimalik, enne kui järgmine torm tuleb.”

Papa tuli eestuppa. Mamma pani oma töö ära ja võttis ahjust välja pätsi hapendatud tumedat leiba, kuni Laura kallas lahja tursasousti kaussi.

„Jälle soust. Tore!” rõõmustas papa, istudes maha sööma. Külm ja raske heinaveotöö olid ta näljaseks teinud. Ta silmad löid toitu nähes särama. Mitte keegi, ütles ta, ei saa leivateos mamma vastu ja mitte miski pole leiva peal parem kui tursasoust. Ta rääkis seda nii, et kore leib ja jahvatatud nisust tehtud kört veidikese soolakalaga tundus peaaegu et maiuspalana.

„Poistel on selle retke jaoks ilus päev,” ütles ta „Ma nägin, kui üks hobustest Suursoos sisse vajus, aga nad said ta suurema vaevata välja.”

„Kas sa arvad, et nad jõuavad õnnelikult tagasi, papa?” küsis Carrie areldi ja papa vastas: „Pole mingit põhjust, miks nad ei peaks jõudma, kui selge ilm püsib.”

Ta läks välja talitusi tegema. Päike oli loojunud ja valgus hääbumas, kui ta tagasi jõudis. Papa tuli läbi

eestoa, mille järgi nad teadsid, et ta oli käinud üle tänava uudiseid kuulamas. Teda nähes said nad aru, et need polnud head uudised.

„Hakkab jälle peale,” ütles ta palitut ja mütsi ukse külge naela otsa riputades. „Pilv tuleb kiiresti üles.”

„Nad pole tagasi jõudnud?” küsis mamma.

„Ei,” vastas papa.

Mamma kiigutas end vaikides ja nad kõik istusid vakka, sellal kui hämarus tihenes. Grace magas Mary süles. Teised tõmbasid oma tooli pliidile lähemale, kuid olid ikka veel vait, lihtsalt oodates, kuni algasid tuule mõirged, ulgumine ja maja ragin.

Papa tõusis sügava ohkega püsti. „No nii, see on jälle kohal.”

Siis raputas ta järsku loode suunas rusikat. „Ulu! Tont sind võtaks! Ulu!” hüüdis ta. „Me oleme kõik siin väljaspool ohtu! Sa ei saa meid kätte! Sa oled üritanud kogu talve, aga me saame sinust jagu! Me oleme ikka siinsamas, kui kevad tuleb!”

„Charles, Charles,” ütles mamma rahustavalt. „See on kõigest lumetorm. Me oleme sellega harjunud.”

Papa prantsatas tagasi toolile. Hetke pärast sõnas ta: „See oli rumal jah, Caroline. Mulle tundus korraks, nagu oleks tuul miskit elusat, mis tahab meile kallale tulla.”

„Mõnikord tundub tõesti nii,” jätkas mamma tema rahustamist.

„See ei häiriks mind nii hirmsasti, kui ma ainult saaksin viulit mängida,” pomises papa, silmitsedes pliidi pragudest paistva tule valgel oma lõhenenud ja kangeid käsi.

Varem oli papa alati rasketel aegadel neile kõigile muusikat teinud. Nüüd ei saanud keegi tema jaoks muusikat teha. Laura proovis end lohutada, meenu- tades, mida papa oli öelnud: nad on seal kõik koos ja väljaspool ohtu. Aga ta tahtis midagi papa heaks teha. Siis tuli talle järsku meelde. „Me oleme kõik siin!” See oli „Vabastatud meeste laulu” refrään.

„Me võime laulda!” hüüatas ta ja hakkas viisi ümisema.

Papa tõstis kähku pilgu. „Just nii, Laura, aga sa võtad natuke liiga kõrgelt. Proovi si-bemollis,” ütles ta.

Laura alustas viisiga uuesti. Esmalt papa ja seejärel löid ka teised kaasa, lauldes:

*Kui vangitorni heidet' olid Siilas ja Paulus,
ära enesele kurja tee,
olid ühe huulil palved ja teise huulil laulud,
ära enesele kurja tee.*

*Me oleme kõik siin, me oleme kõik siin,
ära enesele kurja tee.
Me oleme kõik siin, me oleme kõik siin,
ära enesele kurja tee.*

*Kui usk oleks miski, mida osta võib kuld,
ära enesele kurja tee,
siis rikkad jääksid ellu ja vaesed päriks muld,
ära enesele kurja tee.*

Laura seisis nüüd püsti ja Carrie niisamuti ning Grace oli ärkvel ja laulis kõigest jõust:

*Me oleme kõik siin, me oleme kõik siin,
ära enesele kurja tee.
Me oleme kõik siin, me oleme kõik siin,
ära enesele kurja tee.*

„See oli nii tore!” ütles papa. Siis võttis ta madala noodi ja alustas:

*Piki Jimi jõge pärivoolu triivisin ma,
madalikku kinni jooksin paadiga,
siis vool mulle selga ühe puurondi tõi,
mu paadiloksu kahest otsast lömmi lõi.*

„Nüüd refrään kõik koos!” Ja nad laulsid:

*Ei iial mina alla anna küll.
Ei iial mina alla anna küll,
alla ei anna ma, härra Brown!
Ei iial mina alla anna küll!*

Kui nad laulmise lõpetasid, tundus torm valjem kui kunagi varem. See oli tõepoolest nagu metselajas, kes vaevas nende maja, raputas seda, urises ja lõrises ja vingus ja mõirgas vappuvate seinte peale, mis talle vastu seisisid.

Viivu pärast hakkas papa jälle laulma ja need suursugused taktid sobisid kokku tänutundega, mis neid kõiki valdas:

*Suur on Issand
ja väga kiidetav
meie Jumala linnas
tema pühal mäel...*

Siis alustas mamma:

*Kui piiblisõna usaldan,
mu sihiks taevariik.
Kõik maised hirmud unustan
ning lõpeb nutt ja piin.**

Torm möllas väljas, huilates ja trummeldades vastu seinu ning aknaid, kuid nemad olid ohutult varju all, ja heinatule soojustes kobarasse kogunenud, jätkasid nad laulmist.

Magamamineku aeg oli juba möödas, kui pliit enam sooja ei andnud, ja kuna neil polnud heina raisata, hiilisid nad pimedast külmast köögist läbi veel kül-

mema pimeduse ülakorrusele ja ronisid voodisse.

Tekkide alla pugunud, ütlesid Laura ja Mary mõttes oma palved ning Mary sosistas: „Laura.”

„Mida?” sosistas Laura vastu.

„Kas sa palvetasid nende eest?”

„Jah,” vastas Laura. „Kas sa arvad ka, et peaksime seda tegema?”

„See ei ole ju, nagu me küsiks midagi enda jaoks,” vastas Mary. „Ma ei öelnud nisu kohta midagi. Ma ütlesin ainult, et palun päästa nende elu, kui selline on sinu tahe.”

„Ma arvan, et peaks ju olema,” ütles Laura. „Nad andsid oma parima. Ja papa pidas kolm päeva jõuluaja tormi käes vastu, kui me Ploomioja ääres elasime.”

Rohkem ei öeldud kogu selle tormi ajal Cap Garlandi ega noore Wilderi vennakse kohta enam midagi. Kui nad olid varju leidnud, võisid nad tormi üle elada. Kui ei, polnud võimalik nende heaks midagi teha. Rääkimisest polnud abi.

Tuule pidev trummeldamine vastu maja, tormi mõirgamine, kriiskamine ja ulgumine muutis isegi mõtlemise vaevaliseks. Oli võimalik ainult oodata, kuna see kord lõpeb. Kogu see aeg, mil nad jahvatasid nisu, keerutasid heina pulkadeks, hoidsid tuld pliidi all põlemas ja kössitasid selle kohal, et soojendada oma lõhenenud tundetuid käsi ning kihelevaid,

* Ps 48:2. Piibel. Eesti Piibliselts, Tallinn 2010. *Tõlkija märkus*

kirvendavaid, külmavõetud jalgu, ning kui nad närisid ja neelasid koredat leiba, ootasid nad kõik vaid tormi lakkamist.

See ei lakanud ka kolmandal päeval ega kolmandal ööl. Ja neljandal hommikul puhus tuul ikka veel raevukalt.

„Pole märkigi järeleandmisest,“ ütles papa, kui tallist tупpa tuli. „See on siia maani see kõige hullem.“

Veidi aja pärast, kui nad kõik oma hommikust leiba mugisid, ajas mamma end püsti ja vastas: „Ma loodan, et linnas on kõik elusad ja terved.“

Seda polnud kuidagi võimalik teada saada. Laura mõtles teistele majadele, mis olid kõigest teisel pool tänavat, aga mida nad isegi ei näinud. Millegipärast tuli talle meelde proua Boast. Nad polnud teda eelmisest suvest saadik näinud, samuti mitte härra Boasti, kes tõi hulk aega tagasi neile viimast korda võid.

„Aga meie võiksime vabalt ka seal oma asunikumaa peal olla,“ ütles ta. Mamma vaatas talle otsa, imestades, mis ta sellega küll öelda tahtis, kuid ei küsinud ka. Kõik ootasid ainult, et tormihääled lakkaksid.

Sel hommikul valas mamma ettevaatlikult viimased nisuterad kohviveskisse.

Neid oli piisavalt, et küpsetada viimane väike päts leiba. Mamma kraapis kausi lusikaga puhtaks ja siis veel sõrmega ka, et iga tainakübekegi vormi jõuaks.

„Sellega on kõik, Charles,” ütles ta.

„Ma saan veel nisu,” kinnitas papa. „Almanzo Wilder on hoidnud natuke seda seemneks. Kui vaja, jõuan ma selleni ka läbi lumetormi.”

Hiljem, kui leib oli laual, lakkasid seinad vappumast. Läbilõikav ulg kadus ära ja ainult tormav tuul vilistas räästastes. Papa hüppas püsti, öeldes: „Mulle tundub, et see jääb järele!”

Ta pani palitu selga, mütsi pähe ja salli kaela ning ütles mammale, et läheb üle tee Fulleri kauplusse. Vahetides läbi piilaukude, mis nad olid kraapinud jäässe akendel, nägid Laura ja Carrie, kuidas lumi tuulega otse mööda lendab.

Mamma laskis end toolil lõdvaks ja ohkas: „Milline õnnis vaikus!”

Lumi langes maha. Natukese aja pärast nägi Carrie taevast ja kutsus Laura ka seda vaatama. Nad vahtisid külma kahvatut sina ülal ja päikeseloojangu sooja valgust madalal hõljuva lume kohal. Torm oli tõesti möödas. Ja loodetaevas oli lage.

„Ma loodan, et Cap Garland ja noorem härra Wilder on kuskil ohutus kohas,” õhkas Carrie. Seda soovis Lauragi, kuid ta teadis, et selle väljaütlemine ei muuda midagi.

VIIMANE KILOMEETER



Almanzo arvas, et ehk nad on Suursoo kaela juba ületanud. Ta polnud kindel, kus nad õieti on. Ta nägi Printsi ja täislastis ree aeglaselt liikuvat kogu. Nende taga oli pimedus nagu tihenev udu üksluise valge maailma kohal. Mõnel pool selle veertel särasid kauguses tähed. Temast eespool ronis sünge tormipilv kiiresti üles taevasse ja neelas vaikides tähed.

Ta hüüdis Capile: „Arvad, et oleme Suursoost üle?”

Talle ei tulnud pähe, et neil pole vaja karjuda, kuna tuul oli vaibunud. Cap vastas: „Ei tea. Kas sa arvad nii?”

„Me pole sisse vajunud,” nentis Almanzo.

„See tuleb kiiresti peale,” ütles Cap. Ta mõtles tõusvat musta tormipilve.

Selle peale polnud midagi öelda. Almanzo rääkis jälle julgustavalt Printsiga ja rühkis edasi. Ta trampis astudes jalgu, kuid vaevu tundis seda, ta jalad olid põlvest allpool justkui puust. Kõik lihased ta kehas olid külma pärast pingul. Ta ei suutnud neid lödvaks lasta ning see pani ta lõuapärad valutama ja sisemuse tuikama. Ta tagus oma tuimaks muutunud käsi kokku.

Prints sikutas kõvemini. Kuigi lumi jalge all tundus ühetasane, läks tee kallakust ülesmäge. Nad polnud näinud auku, kuhu Prints oli hommikul Suursoos sisse kukkunud, aga kuidagimoodi olid nad ilmselt soost üle saanud.

Sellegipoolest tundus kõik võõras. Pimedus segamini kahvatu tähevalgusega, mis lumelt üles peegeldus, muutis tee teistsuguseks. Eespool pimeduses mustavas taevas polnud ühtki tähte, millest juhinduda.

„Usun, et oleme üle jõudnud!” hõikas Almanzo selja taha. Capi regi tuli tema järel ja hetke pärast vastas ta: „Paistab küll.”

Kuid Prints liikus ikka kõheldes, värisedes mitte ainult külmast ja väsimusest, vaid ka hirmust, et ta jalgealune annab järele.

„Jep! Me oleme üle!” hüüdis Almanzo. Nüüd oli ta selles veendunud. „Me oleme kindla peale kõrgendiku peal!”

„Kus linn on?” hüüdis Cap.